

Instytut Pamięci Narodowej - Katowice

<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/168878,80-rocznica-akcji-wysiedlenczej-Zydow-z-Zaglebia-do-KL-Auschwitz.html>
2022-08-12, 08:33

80. rocznica akcji wysiedleńczej Żydów z Zagłębia do KL Auschwitz

12 sierpnia 1942 r. doszło do trzeciej w Zagłębiu, ale pierwszej na tak dużą skalę akcji wysiedleńczej miejscowych Żydów do KL Auschwitz.

Odbędzie się ono pod pretekstem przeglądu i ostemplowania dokumentów. Centrala Żydowskich Rad Starszych organizowała spotkania w gminach, podczas których jej przełożony Mojżesz Merin i inni urzędnicy gminni wygłaszali przemówienia do tłumów zachęcając Żydów do zgłoszenia się na punkt zborny. Rozlepiano afisze z informacjami, jak się trzeba zachować i co ze sobą wziąć, a do warsztatów pracy dla Żydów wysyłano mówców. Aby stworzyć atmosferę zaufania kilka dni wcześniej, 7 sierpnia Niemcy przeprowadzili przegląd dokumentów w mniejszych skupiskach: w Modrzejowie, Czeladzi i Strzemieszycach. W tych miejscach rzeczywiście akcja ograniczyła się wyłącznie do ostemplowania dokumentów, po czym Żydzi zostali wypuszczeni do domów.

12 sierpnia do przymusowej rejestracji w Sosnowcu, Będzinie i Dąbrowie Górniczej zgłosiło się około 50-60 tys. osób. Była to tzw. akcja „Stadion” trwająca dwa dni. Każdy Żyd został zakwalifikowany do jednej z czterech grup oznaczonych liczbami: 1, 2, 3, 4. Rodziny, których wszyscy członkowie pracowali i które nie miały dzieci po ostemplowaniu dokumentów zostały zwolnione. Młodzi niepracujący lub posiadający tzw. „sonder prywatny” zostali przeznaczeni na wysyłkę do obozów pracy. Rodziny, które posiadały członków pracujących i bezrobotnych lub dzieci otrzymały nr 3- ich los był wątpliwy i miał być ponownie rozpatrzony. Do grupy nr 4 zostały zaliczone osoby stare, bezrobotne lub z nieważnymi „sonderami”. Ta grupa została przeznaczona na wysiedlenie. W Sosnowcu na stadionie „Unii” spośród 25-26 tys. osób, które w tym miejscu się zebrały, wyselekcjonowano ok. 8 tys., które wywieziono w ciągu trzech dni do KL Auschwitz. W czasie tej akcji kilkaset osób zastrzelono, a wielu zmarło z wycieńczenia, obłądu, lub w wyniku samobójstw. W sumie z

trzech wspomnianych miast na zagładę skazano około 13 tys. Osób. Merin uspokajał ludzi twierdząc, że nawet ci, którzy jadą do obozu, wrócą. Fabrykował też listy od tych, którzy się już tam znaleźli.

Miejsce koncentracji ludności żydowskiej sprzed 80 lat zostało upamiętnione tablicą w Sosnowcu – róg ulic Mireckiego i Niepodległości (GPS: 50.285106, 19.121230). Pomysłodawcą upamiętnienia tego miejsca był Piotr Dudała, redaktor naczelny serwisu SosnowiecFakty.pl. 12 sierpnia 2022 r., o godz. 10.00 w Sosnowcu odbędzie się uroczystość upamiętniająca 80. rocznicę akcji wysiedleńczej Żydów z Zagłębia przez Niemców do KL Auschwitz. W wydarzeniu weźmie udział dr Andrzej Sznajder, dyrektor Oddziału IPN w Katowicach.